

Månadsbrev – maj 2024

Nu har våren, efter stor tvekan, kommit till Övralid.

Hoppas att många har möjlighet att komma till Heidenstamsällskapets dag på Övralid den 22 maj. Större delen av dagen kommer vi att tillbringa i Övralids bibliotek med föredrag och musik, men med avbrott för lunch på Farfarsstugan, förhoppningsvis i försommarmiljö!!!

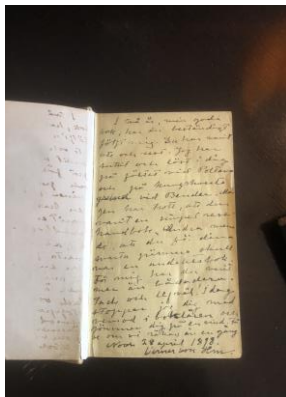
Biblioteket är beläget i den sydvästra delen av huset, mäter nio gånger sex meter, och är omgivet av ungefär åttio hyllmeter böcker. Den 23 december 1934 publicerade Dagens Nyheter Eva Alkman-Malms intervju med Heidenstam. Så här beskriver hon biblioteket: ”Verner von Heidenstams bibliotek på Övralid är ett mycket vackert rum. Ett stort hörnrum på nedre botten med krämfärgade, limstrukna väggar, inbyggda bokhyllor i tre hörn, en prelatviolett flossamatta över större delen av golvet, gardiner i samma ton och gamla möbler av blänkande kastanjebrun mahogny..... Ett ljust vänligt rum med en strålande utsikt över Vättern”.

Egentligen kan man tala om tre bibliotek, som alla lämnat sina bidrag till den samling som stod i hyllorna vid Heidenstams död 1940. Den äldsta biblioteksdelen innehåller bland annat

100 volymer som ursprungligen stod på Olshammar. Bland dessa finns ett femtiotal böcker med exlibristexten ”Tillhörig Carl Rütterskiölds boksamling” (Heidenstams morfar, 1798-1868). Övriga böcker i denna del är böcker från Heidenstams barndom, ungdom och det första äktenskapet fram till 40-årsdagen 1899.

Det andra biblioteket innehåller böcker från i Djursholm och Naddö. Här återfinns omkring 800 historiska titlar. Bland dem ”Berättelser ur svenska historien” av Anders Fryxell och ”Sveriges medeltid 1-3” av Hans Hildebrand. I Fryxells band nummer 24 har Heidenstam skrivit följande:

I denna biblioteksdel finns även de böcker Heidenstam köpte av Strindberg på 1880-talet, i röda band.

Det tredje ”biblioteket” omfattar böcker från de sista femton åren på Övralid 1925 till 1940.

Här återfinns många nordiska författare och dessutom geografi- och reseskildringar, inte minst en stor svit av Sven Hedins verk.

Det var från början tänkt att bibliotekets alla fyra hörn skulle ha bokhyllor, men det fjärde hörnets hyllor, noterar Kate Bang, ”låg i reserv på vinden”. De italienska kopparsticken, som framställer scener ur Pius II:s liv, fick alltså hänga kvar i nordöstra hörnet eftersom bokhyllorna som var avsedda för detta hörn aldrig monterades.

Allan Ranius, som ingående studerat biblioteket på Övralid, skriver att det till stor del är ”en väggdekoration, som tillkommit genom arv, gåvor och påverkan av andra, i synnerhet Kate Bang”. Tidigt under tiden på Övralid, den 1 januari 1926, noterar Kate Bang att det finns 3 100 böcker. Boksamlingen omfattar alltså idag drygt 4 000 böcker, varav två tredjedelar finns i biblioteket. Kate Bang skriver i sin bok ”Övralid” att ”Det var en artist och inte någon biblioteksman, som stod för arrangementet”.

De böcker som inte står i biblioteket hamnade ouppsprättade på vinden, den så kallade ”bokkammaren”, som sommartid blev så varm att den fick namnet ”Inferno”. Sedan år 2000 står dessa böcker i ett källarförråd. Bland dem finns många av modernismens unga generation, bland annat Harry Martinson – som Heidenstam för övrigt uttryckte sin beundran för – samt Artur Lundkvist och Gunnar Ekelöf.

I boksamlingen finns över 1 000 dedikationer, de flesta förmodligen gåvor. Flest dedikationer står Fredrik Böök för. Många författare ville med sina dedikationer bli synliga för Heidenstam som satt i en rad stipendieutdelande nämnder. Ord som ”vördnadsfullt”, ”med tacksamhet och beundran” är vanliga.

Fler som har skrivit dedikationer är Sven Hedin, Ellen Key, Selma Lagerlöf, Rainer Maria Rilke, Hjalmar Söderberg, Gustaf Fröding och Sven Hedins syster Alma.

Nämnas bör även:

- Gästboken, en gåva av Prins Eugen den 7 oktober, Birgittadagen, 1925.
- Heidenstams ordlista. Årlig julklapp av Kate Bang, eftersom den lätt dyslektiske Heidenstam slet ut en per år.
- Biktboken. Upplägget är ett slags enkät, en ”Mina vänner”-bok med plats för egna enkäter i vänkretsen.
- Även en dedikation av Heidenstam till Greta Sjöberg återfinns i biblioteket.

Hälsningar

Lars Åkerström

Innehållet i detta månadsbrev är till vissa delar hämtat från Magnus Halldins föredrag på Övralid den 18 maj 2022.